

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrstič-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Nasprotniki in sovražniki turških Slovanov.

Vsaka dobra reč ima svoje sovražnike; no-
beno blago početje ne prodere do krepke in srečne
zmage brez opovir in težkoč. Kaj čuda tedaj,
ako jih tudi naši bratje, turški Slovani, najdejo vse
polno v svoji opravičeni borbi za „krst sveti in
svobodo zlato“. Čeravno jim je krepka ruska
vojska prišla na pomoč, bo vendar teklo še veliko
krvi, preden bo turško trinoštvo pobito in v Azijo
vrženo nazaj. Preveč zaslobe dobiva Turk v Evropi,
preveč štejejo Slovani v njej sovražnikov. Prvi
in najmočnejši so Angleži, drugi in najbesniji so
Magjari, tretji in najstrahopetnejši so naši nemško-
tarski in sploh nemški Turki ali turkoljubi četrti
in najuesramnejši so pa angleški, magjarski in
nemško-židovski pisuni in časnikarji. Anglež pla-
čuje, Magjar razsaja, nemški Turk trepeče, turko-
ljubni časnikarji pa ščujajo, natolcujejo in lažejo,
da se kar od njih kadi. Vse navdajajo same strasti:
sebičnost, gospodstvaželjnost, napuh in zavid. An-
glež je prvi kramar in bogataš na svetu, zapo-
vednik vsem morjem ter se boji, da mu Slovani
v Turčiji kupčije ne vzamejo in ga naposled po-
magajo iz srednjega morja in Egipta potisniti,
kder ima pot v bogato Indijo. Da se ta njemu ne zapre,
je Anglež pripravljen milijone žrtvovati in tudi v
boj stopiti zoper Rusa, če le najde zaveznikov.
L. 1854. se mu je to posrečilo. Pomagali so mu
Francozi, Pijemontezi in deloma tudi Avstrijani,
ko so ti marširali v Rumunijo in Ruse prisilili,
iti čez Donavo nazaj. V strašni vojski so Pije-
montezi zgubili 2500 mož in 24 milijonov goldi-
narjev, Turki 70.000 mož in 75 milijonov, Angleži
33.800 mož in 780 milijonov, gizdavi Francozi pa
100.000 mož in 930 milijonov. Da so tedaj takrat
Rusa premagali, turške Slovane na 23 let dalje
pod turški jarem posilili, žrtvovali so evropski
turkoljubi in pobiti dali 505.500 vojakov in denarjev
zapravili 26 sto milijonov, če vštujemo tudi ruske
zgube: 300.000 mož in 825 milijonov. Strah in
sovrašтво do nas Slovanov mora tedaj res veliko
biti, če turkoljubi toliko žrtvujejo, da le Turka,

zverinskega tlačitelja Slovanov, ohranijo. Letos se
Angležem ni posrečilo zvatiti evropske države na
svojo stran tako, da bi se vojske proti Rusiji ude-
ležile. Vsled tega tudi Angleži niso šli sami v
boj, pač pa tem globljeje v svoje žepe segajo in
Turka z denarji podpirajo in z orožjem. Brez te
pomoči bi Rusi sedaj stali že pred Carigradom!

Magjarske in nemške Turke peče stara vest,
ker svojim slovanskim sodržavljanom v Avstriji
zabranjujejo djansko enakopravnost. Bojazen, da
bi utegnili v Avstriji drugače biti, kakor je sedaj,
ako južni Slovani otresejo turški jarem, vleče jih
na turško stran. Najrajše bi videli, ako bi Av-
strija šla na strani Nemčije in Angleške v boj
zoper Rusijo. Ker pa se to ni zgodilo, zato so
začeli po svojih časnikih strahovito razs jati, šču-
vati in legati. Rumunom, Srbom in Črnogorcem
so se sprva telebasto prilizovali in ko ni pomagalo
nič, so se jim začeli hudo goziti. Prerokovali
jim so, da bo Avstrija brž marširala v Moldavo
Rusom za hrbet, da bo avstrijska vojska zasedla
Belgrad in Cetinje, če se Rumuni, Srbi in Črno-
gorci le genoti predrznejo. Prazen strah! Črno-
gorci so precej začeli boj, Rumuni se že hrabro
borijo v Bolgariji in Srbija bo vsaki čas zopet
zgrabila za orožje in tudi Grki bodo otesli strah
pred Angleži. Ali ravno to je, kar Rusi hočejo
doseči, preden se na vseh straneh lotijo odločil-
nega boja. Kajti Rumuni, Srbi, Črnogorci, Bolgari
in Grki vzdihujejo pod turškim jarmom, tem je
treba pomagati, da se razdene mohamedanska dr-
žava in namesto nje osnujejo neodvisne krščanske
države. Brž ko se to zgodi, je turško prašanje
rešeno, na korist turškim kristijanom, na korist
Slovanom, ker je teh ondi največ! Kakor se stvari
sedaj prikazujejo, smemo Slovani zadovoljni biti.
Ako le Bog da in sreča junaška, bo turško prašanje
rešeno nam na slavo in korist, preden doteče leta
dni. Anglež se bo tedaj prepozno kesal, da je
neizmerno veliko denarjev zavolj turških divjakov
zapravil, Magjar bo srda in jeze z zobmi škripal,
naše nemške Turke bo pa bržčas sram, da so se
od ničvrednih, nesramnih in lažnjivih pisunov dali

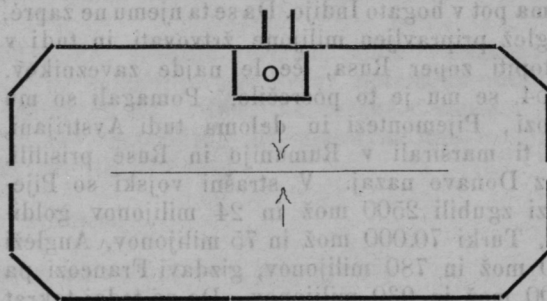
za nos voditi in v neumno turkoljubje zapeljati. Kdor nima priložnosti brati sedanjih nemških-liberalnih in magjarskih listov, ta si blizu ne more domisliti, kolika nesramnost se v njih šopiri. Dobro vedó, kake zverine so Turki, kako Bolgare vesijo, ženske skrunijo, ranjence umarjajo; dobro jim je znano, kako Rusi povsod z Turki človeški ravnajo. Ali jim ne velja ne pravica ne resnica, jim velja natolcevat, psovati, grditi in legati. Junaški Črnogorci [so jim „tolovaji“, vrli Srbi „tatovi“, pošteni Rumuni „lopovi“ hrabri ruski rojaki „mevže in pijanci“, le Turk, ta je človek, plemeniten in hraber. Vrh tega pa lažejo tako nesramno, da je težko povedati, kaj je večje, ali teh pisunov predrznost, da se upajo toliko ljudi vsaki den nalogati, ali teh ljudi pahjenost, da take laži plačujejo, berejo in verujejo. V dokaz bodi sledeče: prijatelj časnika „Finanzielle Fragmente“ si je dal truda ter sestavil iz raznih dunajskih listov vojskina poročila, katera so se pozneje izkazala kot neresnična, kot lažnjiva. Bitve, za katere ne vedó ne Rusi, ne Turki, so bile v „Neue Fr. Presse“ 13., v „Presse“ 3., v „Deutsche Zeitung“ 7., v „Fremdenblatt“ 1., v „N. W. Tagblatt“ 19., v „Extrablatt“ 17., v „Morgenpost“ 5., v Vorstadt-Ztg.“ 9., v „Tagespresse“ 2., v „Wiener Abendpost“ 1. V teh bitkah je palo po poročilih: „N. F. Presse“ 390.000 Rusov, „Presse“ 12.000 Rusov, „Deu. Ztg.“ 176.000 Rusov in 5000 Rumuncev (poleg tega omenja ta list, da so Turki zapodili jeden rusk polk v Dunav), „N. W. Tagblatt“ 210.000 Rusov, „Extrablatt“ 380.000 Rusov, „Morgenpost“ 140.000 Rusov, „Fremdenblatt“ 27.000 Rusov, „Vorstadt-Zeitung“ 10.000 Rusov, „Tagespresse“ 4000 Rusov. O turških izgubah tako malo govore, kakor Turki sami. Iz Šibke so se Rusi umeknili po poročilih: „N. Fr. Presse“ 7krat, „N. W. Tagbiatta“ 11krat, „Presse“ 4krat, „Extrablatta“ 7krat, „Vorstadt-Zeitunge“ 3krat, „Tagespresse“ 1krat, „Fremdenblatta“ 1krat, „Wiener Abendposte“ 2krat. Sploh ti nesramni lažnjivci so več Rusov na papirju ubili in pokrustali, kakor jih je črez Donavo šlo, o Turkih pa pišejo, kakor da bi bili vsi neumarjoči. Da pa Turk ni neumarjoč, da bo Turčija propala v kljub angleškemu denarju, magjarskemu ropotu, strahupetnemu jadikovanju nemških turkoljubov in brezsravnemu laganju nemških-magjarskih in judovskih listov, to nam bo sijajno pokazala bližnja prihodnost! Bati se nam ni treba nič.

Gospodarske stvari.

Gnojšče in njegova naprava.

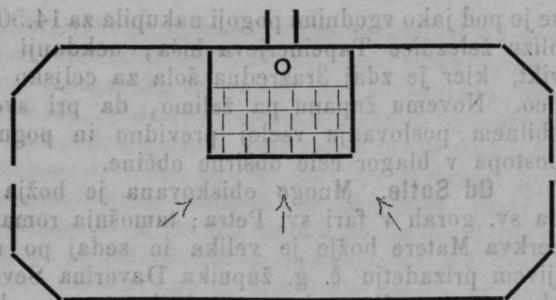
M. Navadna shramba gnoja je gnojšče. Primerno napravljeno gnojšče je za celo gospodarstvo jeden najvažnejših prostorov. Ko bi kmetovavci preuda-

riti in prerajtati hoteli, koliko zgubo trpijo po napačnem gnojšču, gotovo bi se ne zbalih malih stroškov in nezatnega truda, ki ga naprava prikladnega gnojšča prizadeva. Kakošne lastnosti mora pa dobro in pametno napravljeno gnojšče imeti? Gnojšče mora naj poprej blizu hlevov biti; ne sme biti previsoko, ne prenizko, da se gnojnica ne more odtekati in da se deževnica in snežnica ne more na njem stekati. Rob ali kraji gnojšča morajo biti taki, da vode ne prepuščajo. Dno gnojšča mora biti viseče na jedno ali drugo stran in mora imeti tlak, najboljše iz kamenja, da se gnoj iz gnojšča lahko izvaža, da pa tudi gnojnica v zemljo ne vhaža. Namesto kamenatega tlaka pa včasih in mestoma tudi zadostuje močna plast ilovice ali glin, ki ne prepušča gnojnice. Taka ilovičasta ali glinasta plast na dnu gnojšča se mora pa vsakega drugega ali tretjega leta z gnojem vred na polje ali travnik izvoziti, ker se v taki prsti veliko dobro gnojivnih tvarin nabere, ki poljskim pridelkom dobro denejo. Prav porabno gnojšče mora imeti nizek zid ob krajeh, da se tako odtok in pritok vsakojake tekočine zabrani. Dalje mora imeti lego, ki je proti solcu in vetru zavarovana. Za ta namen se priporoča, da se okoli gnojšča drevje ali grmovje nasadi. Posebno prilično drevje za to je sivi in beli topol, lipa in divji kostanj. Ogradi se gnojšče tudi z plotom. V tako ograjeno gnojšče se potem rado spušča mlada živina, da po gnoju samotertje hodi in ga stepta, kar gnoju posebno hasne. Tudi za priležen vhod in izhod iz gnojšča je treba skrbeti. Tik gnojšča ali pa na njem se mora napraviti shramba za gnojnico, v katero se iz hleva odcejajoča scavnica steka. Stene te shrambe morajo na vsak način dobro obzidane biti. Včasih se nahajate po dve takih gnojničnih shramb na gnojšču, jedna za scavnico, ki iz hleva priteka in ki se dostikrat za neposredno gnojenje z gnojnico rabi, deloma pa za polivanje gnoja z njo služi. Druga shramba dostikrat na nasprotni strani, v katero se gnojnica iz gnojevega kupa steka.

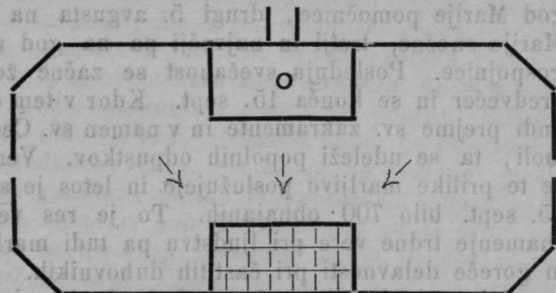
pod. 1.

Prva podoba nam predstavlja najprostejšo sorto gnojšča z jedno gnojnično shrambo. Pušice kažejo, kam da gnojščno dno visi. Gnojnica se bode tedaj na takem gnojšču na sredi zbirala.

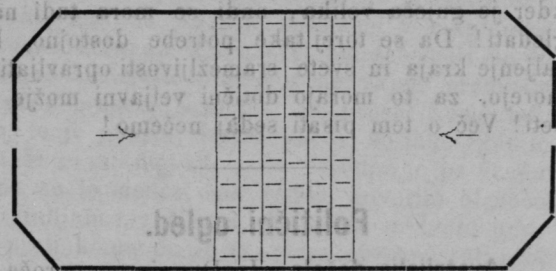
pod. 2.

Druga podoba nam kaže že boljše gnojišče. Tu visi dno proti gnojnični shrambi, kakor pušiče kažejo, ki je na pol z latami prekrizana, skozi ktere gnojnica v jamo teči more.

pod. 3.

V tretji podobi vidimo dvoje shramb, katerih jedna je z latami prekrizana.

pod. 4.

Četrta podoba kaže gnojišče, ki ga je umni kmetovalec Schwerz nasvetoval in priporočal. Gnojnična shramba gre tu prek gnojišča od jedne podolgovate strani do druge, in je tudi z močnimi latami prekrizana. Drugo in tretje gnojišče ima pred prvim bistvene prednosti. Pri prvem se pri daljšem deževanju na dnu gnojišča nabere mnogo tekočine, tako, da spodnje plasti gnoja v vodi ležijo, po kateri gnojeva dobrota znatno škodo trpi. (Konec prihodnjic.)

Sadje- in vinorejska šola pri Mariboru je objavila tiskano oznanilo in cenik, po katerem bo prihodnjo zimo in spomlad razprodajala 2letne in močne 1letne sadike (Wurzelreben) in rožje raznih vinskih trt, potem požlahtnjena visoka in prtilična drevesca raznih jabelčnih, hruškovih itd. sort. Raznih vinskih sort za pridelovanje belega in črnega vina je 24. Sadike stanejo po 16—20 fl.

1000, 100 sadik pa po 1 fl. 80 kr. — 2 fl. 30 kr. Rozge ali bilfe (Schnittreben) so po 5—3 fl. 1000, 100 rozeg ali bilf se pa dobi po 40—80 kr. Iz lastne skušnje zamoremo reči, da je blago zanesljivo dobro. Namiznih sort vinske trte je vseh 53. Tudi prava ameriška izabela, Catawba in York Madeira se ondi dobi. Ove sorte rastejo močno v les in sodijo za hitro pokritje senčnih šetališč in za prevlečenje hišnih zidov itd. Jabelčna in hruškova drevesca veljajo po 40—50 kr. in so tako lepa in krepka, da jih je veselje gledati. Prtilikoveci se dobijo po 30—40 kr., cepiči v spomladi pa po 5 kr. 10 cepičev ene sorte tudi po 30 kr. Tudi tukaj opomnimo iz lastne skušnje, da je blago dobro in kdor želi kako novo in žlahtno jabelčno ali hruškovo sorto, naj se obrne do ravnateljstva sadje- in vinorejske šole! Mnogi čislajo debele žlahtne jagode; ova šola ima jagodne sadike najzlatniših sort na prodaj, sadiko po 3 kr., 10 sadik ene sorte po 25 kr. in 100 po 2 fl. Plačuje se naprej ali pa proti poštnemu povzetju.

Sejmovi: 8. okt. Dobrna, sv. Helena; 10. okt. Orešje; 11. okt. Radasgaves.

Dopisi.

Iz celjske okolice. (Poskušnje na ljudskih šolah.) Očitne poskušnje na ljudskih šolah so bile nekdanj imenitne in velevažne. Odkar se je pa Cerkvi upliv do šolskega podučevanja odvzel, zginila je tudi ta važnost. Kdo se zmeni dandanes za šolski sklep? Ko bi ga duhovniki iz prižnic ne oznanjevali, nikdo bi zanj ne vedel. Očitne skušnje so odpravljene in šola je tako sploh veliko svoje veljave pri ljudeh zgubila. Dokler so duhovniki še imeli besedo pri šoli, so stariši kaj radi prihajali k poskušnjam poslušati, kaj so se njih otroci naučili. Zdaj je vse drugače. Razun šol. svetovalca nikdo k njej ne pride; učitelj nje tudi ne potrebuje, ker itak učence celo leto izprašuje. — Največje veselje za šolsko mladino bilo je nekdanje obdarovanje ob koncu šolskega leta. Sedaj se mora 6—14letni deček, deklica, pridno učiti, ne zavoljo pohvale, ali kakega darilca, ampak iz prepričanja, da mu bo nauk v življenju koristen in blagosen! Moj Bog! Vojak, prostak ali general, ki se je za cesarja, za dom, hrabro vojskoval, premagal sovražnika, se veseli, ako ga vojskovodja pohvali, ako mu v znamenje srčnosti in hrabrosti podeli kako odliko, — in kdo bi mu veselja ne privoščil? Le otrok, ki še ne ve ceniti vrednosti naukov, ki mu jih učenik razlaga, ne smeje vedeti, da zasluži pohvale! Človek nevoljen opazuje, da ni nobenega zaupanja več došel, vse je mlačno, še pogovarjajo se ljudje le neradi o njih; le tožbe nad strašanskimi šolskimi plačili se čujejo. In ti so res veliki. Dokler morajo beriči in žandarji otroke v šolo goniti, njih stariše v kajhe zapirati,

ki ne morejo š. kazni plačati, se ljudje ne bodo za nove šolske naredbe vneli, ako se še tako ljubeznjivo priporočajo, učitelj pa ne bo pravega vspeha pri podučevanju doseči zamogel.

V celjski okolici podučujejo zvečinom vrli učitelji, ki so svojo spretnost pokazali že pod duhovsko gospodsko. Ljudska šola okolice celjske obstoji še le drugo leto. Njeni nadučitelj je vrl mož; pogrešamo pa med učitelji in kr. š. svetom prave složnosti. Bati se je, da bo pri taki razprtiji podučevanje škodo trpelo. Šole v Petrovčah, v Žavcu in pri Novi cerkvi bi se smele imenovati „izgledne šole“. Povsod je lepa složnost med učitelji in šol. sveti. Otroci obiskujejo šolo marljivo in si pridobivajo obilno lepih naukov v prav lepi, nepokvarjeni slovenščini. Tudi šola v Vojuniku bi bila izvrstna, ako bi njeni nadučitelj tako grozno ne nemškutaril. Hvale vreden je pa njegov trud za muzikalne vaje. Ustanovil je lepo „bando“ blizu iz samih bolj odraščanih učencev, ki izvrstno svirajo. Le naprej tako! Povsod se je šolsko leto končalo s slovesno sv. mešo. Okr. š. svet je tudi zavkazal, da se ima učitelj krščanskega nauka k sklepu šole povabiti. To se je tudi povsod zgodilo, le v Teharju ne. Zakaj tam kateheta pozvali niso, to nam ni znano, pa zdi se nam, da se to mogočnemu beriču ni hotlo dopasti; kajti teharski Turki se malo zmenijo za vikša povelja. Na teharski ljudski šoli podučuje zraven marljivega nadučitelja neka Matilda Travniček, rojena Zagrebčanka. Njeno zmožnost je okr. š. nadzornik s tem dokazal, da nji je baje naložil, naj tednico vsaj pravilno, se vè, nemško, spisuje. Slovenščina ji je nekoliko težka, in zoprna. Da bi pa vendar kaj novega vpeljala, uči otroke, da ji pri vrodu in izrodu iz šole pravija: „kist hand“.

Iz Celja. (Z volitvami) za občinski odbor celjske okolice, ki so se nedavno vršile, smo v obče zadovoljni. Izbrali so se večinoma stari, že skušeni možje. Mestjani so prav dobro storili, da so se volitve zdržali; modrovali so jako pametno, češ: mesto naj skrbi za mestne, okolica pa za okoličanske potrebe. V sredo, 26. septembra, je bila volitev novega okoličanskega župana. Zbralo se je k volitvi vseh 18 odbornikov. Polovica jih je želela potrditi še starega g. Karola Šaha, druga polovica je zahtevala novega župana. Trikrat se volitev ponavlja: toda vselej dobita vsaki po 9 glasov. Zdaj se mora odločiti po žrebanju, kateri bode novi glavar. Sreča je bila mila novemu: g. Antonu Maleju, posestniku na Spodnji Huđinji. Za občinske svetovalce smo dobili: Šorna, Šaha pa Levičnika. Prejšnjemu županu kakor vsemu odboru, se mora pa izpričati, da sta se jako prizadevala in trudila za blagor občinski. Naj omenim le hiše, ki se je med tem časom nakupila za novo šolo v celjski okolici. Razredi te šole so bili l. 1875. raztrošeni po celem mestu; za šolsko leto 1876 pa ni bilo moč nikjer več sobic dobiti za podučevanje. Posrečilo se je v tej zadregi, da

se je pod jako vgodnimi pogoji nakupila za 14.500 gl. blizu železnice Tapeinerjeva hiša, nekdanji konvikt, kjer je zdaj 3razredna šola za celjsko okolico. Novemu županu pa želimo, da pri svojem obilnem poslovanju vselej previdno in pogumno postopa v blagor cele obširne občine.

Od Sotle. Mnogo obiskovana je božja pot na sv. gorah v fari sv. Petra; tamošnja romarska cerkva Matere božje je velika in sedaj po marljivem prizadetju č. g. župnika Davorina Sevnika okusno ponovljena in znotraj krasno zmalana. Sred cerkve se nahaja altar Matere božje z nebeškim detetom Jezusom v naročju; podobe so lepe, kakor bi bile žive. Trikrat na leto se tukaj zbira mnogo ljudstva iz bližnjih in dalnih krajev, zlasti iz Hrvatskega. Prvi shod je 24. maja na god Marije pomočnice, drugi 5. avgusta na god Marije snežne, tretji in največji pa na god male gospojnice. Poslednja svečanost se začne že na predvečer in se konča 15. sept. Kdor v tem času ondi prejme sv. zakramente in v namen sv. Cerkve moli, ta se udeleži popolnih odpustkov. Verniki se te prilike marljivo poslužujejo in letos je samo 15. sept. bilo 700 obhajanih. To je res veselo znamenje trdne vere pri ljudstvu pa tudi marljive in goreče delavnosti pri častitih duhovnikih. Kar pa ni lepo in kar je močno želeti, da se odpravi kakor in po komurkoli, to je nedostojna nesnaga okoli prelepega svetišča prečiste Device Marije. Človek svojih telesnih potreb ne more odložiti in kder je guječa velika, ondi se mora tudi na to gledati! Da se torej take potrebe dostojno, brez žaljenje kraja in svete sramežljivosti opravljati zamorejo, za to morajo dotični veljavni možje skrbeti! Več o tem pisati sedaj nečemo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz Dunaja se poroča, da ondi čakajo na ponovljenje nove nagodbe z Ogersko; brž ko bo ta sklenjena, bo sedanje ministertvo razpuščeno z državnim zborom vred, poklicani bodo novi ministri pod grofom Belkredijem, ki bodo skušali mir napraviti in spravo med narodi in deželami lepe naše Avstrije. Bog daj, da bi se to brž uresničilo! — Nadvojvoda cesarjevič Rudolf je bil v Insbruku, kder so razkrili prekrasen studenec in spomenik na čast vojvodi Rudolfu, kateri je pred 500 leti Tirolsko pridobil slavnej hiši habsburškej. Bil je z velikim navdušenjem sprejet. — Slovenska lista „Narod“ in „Slovenec“ sta tožena, ker sta nekaj nepostavnih dejanj nemškutarjev pri zadnjih volitvah objavila; nič ne dene, pri obravnavi pred protniki imata obadva priliko nemškutarske krte pred celim svetom počesati. — Poljaci so začeli noretiti za magjarskim prekucuhom Košutom ter so mu poslali zahvalnico na Italijansko, ker je trdil, da morata Magjar in Poljak složno postopati za Turka proti Rusom

Poljski učitelji so imeli te dni velik shod v Levovu ter so med drugimi točkami tudi sklenoli, da se naj šolska meša odpravi, ker je otrokom škodljiva! No, v Ameriki tudi tako mislijo učitelji brezverskih šol, pa otroci tam tudi z revolverji orožani zahajajo v šolo. — Magjari so pretečeni teden svojo turkoljubje djanski pokazati hotli. Stari general Klapka je na skrivnem z angleškim denarjem nakupil 10.000 pušek in revolverjev, 500 turških fesov, (rudečih kopic), 1,200.000 patron in vse po železnici spravil na rumunsko mejo v Erdelskem. Tam so se začeli zbirati po hribih in planinah magjarski prostovoljci. Bilo jih je že blizu 5000 tje napotjenih. Jibov namen je bil v Rumunijo vdreti, se z Turki prišedšimi od Silistrije združiti in potem začeti za hrptom ruske vojske vse požigati in klati, zlasti pa rumunsko železnico razdreti in mostove porušiti. Toda ogerska vlada je vse še o pravem času tako izvedela, da je morala ves šunder zabraniti; orožje so pobrali, Klapka pa je všel v Pariz. Hrvatski sabor je odložen do nepovedanega časa; preden so se poslanci razšli, so telegrafično čestitali črnogorskemu knezu k sijajnim zmagam čez Turke. Knez se je takoj zahvalil za bratovsko čestitko, ki je povejšala mu radost in srečo. „Bog, ki je meni in moji vojski podaril te zmage in vspehe, bode dal, da se izvrši naše prizadevanje.“

Vnanje države. Jako iznemiril je svet pruski list „Post“, ker je nekako v imenu Bismarkovem svetoval, naj se Avstrija spremeni v magjarsko-slovansko državo. Ta nasvet namreč meri na to, naj bi se avstrijske dežele z nemškimi prebivalci pridružile pruskej Nemčiji. Da pruski Nemci tako želijo, to je gotovo, vendar da se bo tako zgodilo, to pa še ni nikder zapisano. Čudno je pa vendar to, da se je slednji čas vedno govorilo o močni zvezi Italijanov z Nemci, le to se ni hotlo povedati, proti komu da je ta zveza obrnena, ali proti Franciji, ali proti Avstriji, ali proti obema? Toliko je pa resnično, da Italija vojake nabira na francoski in avstrijski meji in se Prusi grozno orožajo. — Na Francoskem je sedaj silna volilna praska; razne stranke se hudo ravsajo in kavsajo, da bi zmagale. — Angleška kraljica je za turške ranjence darovala 2400 fl. To je res malo, ako pomislimo, da Turki za angleške koristi neizmerno veliko krvi prelivljejo. — Sv. oče Pij IX. so nedavno umeli v liberalnih listih, v resnici pa, hvala Bogu, v kljub visokej starosti prav črstvo živijo. Kardinal Sforza, nadškof v Neapolu je umrl; muogi so se nadjali, da bo Pija IX. naslednik, sedaj je moral poprej umreti. Rumuni, Srbi in Grki so sklenili zavezo med seboj ter hočejo vzajemno postopati zoper Turka.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Junaški Črnogorci so si velik kos Hercegovine že priborili ter so prodrli do Foče, od koder je samo 8 ur do srbske meje pri Užici, kder stoji 1

brigada srbskih vojakov. V Goranskem so vlovili 300 Turkov in zaplenili 3 kanone in 300 pušek; vzeli so tudi Crkvico, Pivo, Bilek in sedaj oblega 2000 Črnogorcev Trebinje. Ob Donavi se pripravljajo Rusi na velik udarec. Pred Plevno so pozvali slavnega Totlebensa; ta zvedeni general je kmalu ukazal Turke z šancami obdati in nobenega več pustiti ne noter ne vun; ob enem so začeli grabne kopati in se tako varno bližati turškim nasipom; Rumuni so se že 90 korakov blizu dokopali, tudi so vzeli 80 turških vozov z živežem, ki so bili stradajočim Turkom v Plevni namenjeni; pred Vidinom so pa iz Kalafata postreljali več turških parobrodov in ladijij. Ruski car je v glavni stan pozval tudi slovitega starega generala Kotzebue-ta. Pri Zimnici delajo most z železnimi pontoni, ki bodo dovolj močni zoper srež in led; za vojake dovažajo zimske obleke, koc in črevljeve. Cesarjevič, kateri je pri Cerkovni slavno premagal turškega glavnega generala Mehemed-pašo z egipčanskim princem Hasanom vred, je sedaj pomnožil svojo vojsko do 120.000 mož in tiši Turke vedno dalje nazaj proti Šumli; prodril je že do Kopačeve. Ob enem je Cimerman iz Dobrudže odposlal obrista Manzeja, ki je v 4 dnevih 50 ur daleč vse preiskal do Bazarčika med Varno in Šumlo. Bazarčik je našel z šancami obdan in 6000 Turkov v njem; vrnivši se je pobil 300 Črkesov; sicer se pa bo iz Dobrudže naprej zamoglo skoro prav nevarno za Turke pritiskavati; 14. oktobra bo nova železnica od Benderja na Ruskem do Galaca ob Donavi zgotovljena, od Galaca naprej blizu do Silistrije pa je vsa reka v ruski oblasti. Da 15. okt. bo tudi vsa garda v Bolgariji; ob enem vadijo na Ruskem 100.000 novih vojakov marljivo v orožju. V Kavkazu so Rusi zadušili ves upor in Turke vrgli na morje nazaj. V Armeniji je veliki knez Mihael več nesposobnih generalov odstavil in z novimi nadomestil. Terguzakov je bil od Izmail-paše napaden pri Igdirdju, pa je tega grozno pobil. Rumuni so svoje čete pred Plevno pomnožili ter nakupujejo marljivo nove puške Peabody-ke, katere se štejejo med najboljše. Srbi so dobili več milijonov zlatih rubljev iz Rusije in se močno pripravljajo na boj, eden oddelek bo branil mejo proti Bosniji in Stari-Srbiji, drugi pa udari proti Vidinu ali Sofiji Osman-paši v hrbet. Tudi Grki namerjavajo mahnti v Tesalijo in Albanijo. Da so torej Turki vsekako v silni zadregi v kljub angleškemu denarju in oficirjem, to je očitno, ter se branijo kolikor jim je le mogoče. V Albaniji utvrdujejo mesto Janino, v Tesaliji zbirajo okoli Tri kale 20.000 mož, v Hercegovino in proti Srbiji čenejo iz Bosnije več tisoč baši-bozukov. Okoli Carigrada navažajo nasipe, iz Azije pa pozivljajo vse na boj proti Rusom, kar le puške nositi more. Šipkini klanec še vedno zastoj napadajo in sedaj je Balkan sneg pokrtil; Rusi se pa ne ganejo iz klanca. Pri Eleni so skušali Ruse zajeti, so pa bili hudo tepeni. Turški vojaki so večidel boski

raztrgani in izstradani tako, da bodo se težko Rusom zimi navajenim branili. Ruski boj se še le sedaj prav začne.

Za poduk in kratek čas.

Odrtija pa krščanska vera.

I. Sleherno socialno, če prav samo gospodarstveno prašanje, mora biti v tesni zvezi z pravom in moralo (uauk o pravem, dobrem, poštemem obnašanju); temu se tudi prašanje zastran odrtije odtegovati ne more. Pravo se naslanja na moralo, a morala, za nas katoličane edino veljavna je pa tista, katero sv. Cerkva in jeni v tej zadevi nezmotljivo učeei poglavar, rimski papež, oznanja. Ako torej katoličani hočemo prav zastran odrtije misliti in soditi, treba nam je vedeti, kako sveta Cerkva v tej zadevi postopa od nekedaj do dnešnjega dne.

Kaj je odrtija? Zvedenemu katoličanu tukaj ni težavno pravega odgovora najti. Sv. Tomaž Akvinski, največji učenjak srednjega veka in eden izmed najbistroumniših mož vseh stoletij, sodi o odrtiji ravno tako, kakor sloviti paganski filozof Aristotel. Obadva pak trdita, da je mnogo takih reči, katere takrat konec jemljejo, kedar jih rabimo, na primer kruh ali vino. Poraba in uničenje se vrši pri njih ob enem. Kdor bi tedaj prodal prvič tvarino, potem pa še jeno porabo, ta bi taisto reč 2krat prodal in se tako pregrešil zoper pravičnost, prodal bi tudi nekaj, česar več ni. Enako krivično bi učinil človek, kateri bi sosedu posodil zrnja ter potem tirjal od njega prvič vrnitev enake mere zrnja in vrh tega še za porabo zrnja nekaj v denarjih. Isto velja tudi zastran denarjev. Po mislih filozofa Aristotela in sv. Tomaža Akvinskega, so denarje začeli kovati, da bi ljudem služili za menjalo (Tauschmittel) in v menjavi preminoli. Doslledno torej ni po vsem pravično, če kdo denar izposodi in ga poznej vsega tirja nazaj in še vrh tega zahteva odškodnine za njegovo porabo. Za izposojene denarje prejeta plačilo je odrtija (lihva, usura, Wucher). Morala pak tirja, da se krivično blago poškodovancu vrne; torej se mora tudi od izposojenih denarjev dobljeno plačilo t. j. čiuž ali obresti, dolžniku vrnoti. Tako učita pagan Aristotel in kristijan sv. Tomaž; kar se pa mnogim zdi pretirano, in liberalcem popolnem neznosljivo. Vendar noveji čas se je oglasilo že dosti učenih mož, ki so odloživši zmote liberalnega gospodarjenja, resničnost ovega nauka pripoznali in sv. Cerkvi prav dali, da se ga trdno drži in trdi, da je denar menjalo, samo po sebi neplodno, brezkoristno. Odrtija je torej v smislu katoliškega-cerkvenega prava: sleherno plačilo, katero se je prejelo od izposojenih denarjev ali od reči, katera se v povžitku vničuje. Sv. Cerkva se tukaj opira na stari in novi testament. Nekedanjim Judjem bilo je prepovedano, od svojih rojakov jemati plačilo za izposojene denarje,

od tujcev jim to sicer odločno ni bilo dovoljeno, pa tudi ne prepovedano, torej pripuščeno. Drugače beremo v novem testamentu. V njem sta namreč zapisana dva izreka Gospodova, na katera se naslanja gori omenjeni nauk sv. Cerkve. Prvi se glasi: posodite tako, da nič iz tega nazaj ne upate! Luk. 6, 35. Drugi pa: kateri bo hotel od tebe na posodo imeti, ne odvrzi ga. Math. 5, 42. Iz teh izrekov je sv. Cerkva sklepala, da ima med kristijani odrtija sploh in proti vsakemu prepovedana biti. Brezštevilni so torej sklepi občnih cerkvenih zborov, provincijalnih shodov, določil in zaukazev rimskih papežev v tej zadevi, na čije veliko važnost in resne nasledke za človeško družbo je sv. Cerkva po svoji skrbiljivi modrosti vselej ozir jemala. Vselej in povsod je trdila, da je odrtija greh, vselej in povsod je njo enako oznamovala in obsojala.

Taka je torej zapoved sv. Cerkve gledé odrtije; vendar djanska poraba te zapovedi ni bila v teku stoletij vselej enaka, kar je seveda bilo odvisno od sprevidnosti cerkvene oblasti, katera edina pod vodstvom sv. Duha določuje, kedaj se ima spolnovanje kake zapovedi strogo od pike do pike tirjati in kedaj ne, t. j. kedaj se ima ljudem nekoliko prizanašati zaradi izrednih okoliščin, opovir in težkoč. Tako na primer smejo zedinjeni Grki pri sv. meši rabiti ukvašen kruh, čeravno cerkvena zapoved razločno tirja opresnik. Jednako postopa sv. Cerkev tudi gledé odrtije. Uže prvi občni cerkveni zbor Nicejski l. 325. se je ž njo ukvarjal. Cesar Konstantin Veliki je namreč takrat proglašil zapoved, po kateri je bilo več kakor 12% obresti pri denarjih, in več kakor 50% pri kmetijskih pridelkih jemati prepovedano. To je seveda prav nesramno oderuštvo, vendar še blizu ni tako hudo, kakor je den denešnji. Vsekako je pa ova oderuška postava bila velik napredek. Kajti odrtija bila je Rimljanu podedovana, privajena in celo priljubljena reč. Kaj je pa storil Nicejski zbor? Prepovedal je pobiranje plačila za izposojene denarje vsem duhovniškim osebam, o svetnih osebah pa ni besedice spregovoril. Tako pa ni ravnal, kakor da bi odrtija svetnim bila dovoljena, ampak ker mu ostreje postopati ni bilo mogoče. Ljudje bili so moralčno še preslabi, da bi bili sposobni prenašati vso ostrost cerkvene zapovedi gledé odrtije. Polagoma se je to obrnilo na boljše in tudi sv. Cerkva je zamogla odločniše ravnati. Uže l. 348. in l. 419. obhajana cerkvena zbora v Kartagi sta začela odrtijo tudi pri svetnih osebah grajati, papež Leon. Veliko njo je pa vsem vernikom brez razločka prepovedal; le v Galiji (Francoskem) je še nekaj časa veljala postava cesarja Justinijana, ki je prejemanje obresti pripuščala; toda cesar Karl Veliki je tudi to prepovedal in tako cerkveno zapoved zastran odrtije v soglasje spravil z svetno postavo, in tako je ostalo več 100 let, celi srednji vek. V istem veku, ko je sv. Cerkva z krščanskimi načeli najbolj uplivala na evropske narode, ko je

bila znanost in pravo, gospodarstvo in politika, kralji in države v tesni zvezi z krščanstvom, takrat so povsod obveljale najostrejšje cerkvene in svetne kazni zoper oderuštvo. Papeži so oderuhe izobčevali, jim zabranjevali krščanski pogreb in verniki so jih imeli, kakor krivoverce. Res čuditi se moramo modrej skrbljivosti sv. Cerkve, katera je tako opazno zitirovala oderuštvo, najnevarnišega sovražnika človeške svobode.

Smešničar 40. Nek Magjar je pripotoval do izvora velike reke Donave v Donau-Eschingen-u na Nemškem. Vrelčina je celó majhna. Magjar sedaj ponosno pristopi, položi pestnico na izvor, ustavi vodin tok in reče okoli stoječim: oh, kako se bodo sedaj moji rojaki na Ogerskem čudili in debelo gledali, ko jim ne bo več Donava pritekala!

Razne stvari.

(*Za po toči 18. avg. poškodovane*) je daroval č. g. Tomaž Mraz, župnik v Vuhredu 2 fl., Tinjska fara 5 fl.

(*Za Turke pobira v Mariboru*) g. Henrik pl. Gasteiger milodarov, to je tisti gospod, ki je predsednik mariborskeje hranilnici, in je torej sedaj prvi Turk ali turkoljub v Mariboru!

(† *Č. g. Anton Stanjko*) župnik v Stopreih je v Cirkovicah naglo umrl, še le 42 let star. Zgubili smo blago dušo, izglednega duhovnika!

(*Tatovi vlomili*) so v štacuno g. Smonika pri sv. Juriju na Pesnici in mu denarjev ukradli 170 fl.

(*Pogoreli*) so v Orežju pri Mariboru posestniki Gselman, Kaiser in Lešnik; Jož. Kajne v Cmureku in Miha Jurkovič na Blanci pri Savi; obadva sina 13letni Jožef in 23letni Franc, speča na dilah, sta mu v ognju storila strašno smrt.

(*Obsojeni v Kozjem*) so bili č. g. Sevnik, župnik pri sv. Petru na platež 100 fl. ali 20 dni v ječo, cerkvena ključarja Jazbec in Robek pa na 5 fl. ali 24 ur v ječo zaradi žaljenja okrajnega zastopa, kateremu so očitali podmitljivost, strankarstvo in motenje posesti. Vsi 3 so se pritožili pri višji sodnji.

Dražbe III. 10. oktobra Fr. Libenšek v Libni 6290 fl.; 11. okt. Miha Bregar v Slogonskem 1170 fl.; 12. okt. Andrej Zaglič v Pilštanju 821 fl.; Andrej Šket v Škofjemostru, 17. okt. Jožef Francel v Ljubečnem.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 64.15 — Srebrna renta 66.70 — Zlata renta 74.80 — Akcije narodne banke 857 — Kreditne akcije 217. — 20Napoleon 9.39 — Ces. kr. cekini 5.65 — Srebro 103.—

Loterijske številke:

V Gradcu 29. septembra 1877: 16 81 15 45 5.
V Lincu " " " " 79 12 31 15 82.

Prihodnje srečkanje: 13. oktobra 1877.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁶³/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarsica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	10	—	5	90	5	20	3	10	6	50	—	—	6	80
Ptuj	9	20	6	10	5	80	3	—	6	—	5	60	5	70
Ormuž	8	80	6	80	5	40	3	55	5	—	7	80	4	60
Gradec	9	90	6	60	5	68	3	40	6	23	—	—	6	50
Celovec	9	44	6	34	5	68	2	80	6	12	4	46	7	22
Ljubljana	10	8	6	50	4	55	3	25	6	40	5	36	6	50
Varaždin	8	90	7	—	5	—	3	20	6	40	6	80	7	40
Zagreb	9	—	8	—	3	80	4	—	6	10	6	20	6	50
Dunaj	11	30	8	50	9	75	7	30	7	50	—	—	—	—
Pešt	11	35	7	70	7	80	5	50	7	17	5	—	—	—

1—3

Franc Jesenko,

krojač v Mariboru, v farovski ulici (Pfarrhofgasse) št. 15. priporočam se p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, bl. gg. uradnikom in učiteljem za naravno raznovrstne **zimske obleke**, iz trdnega, lepega in najnovejšega blaga po mogoče nizkeji ceni, in pri tej priliki tudi opomnim, da nimam nijedne dogotovljene obleke v zalogi, temuž vsako naročilo po natančni meri in po volji naročnika izvršujem. Blago za obleke zamorejo p. n. naročniki sami seboj prinesiti ali pa si ga pri meni zberejo.

Naznanilo.

Od današnjega dneva naprej prebiva podpisani na svojem mlinu v

Frauheimu

ter daje na znanje, da je svojih mlinarskih pridelkov zalogo v

MARIBORU

izročil gospodu

A. Schröfl-u v Tegethof-ovi ulici št. 19. ter zagotavlja, da bo ta njegov zastopnik vsem njegovim kupcem pošteno in točno ustrezal.

V Frauheimu pri Račah,

dne 10. septembra 1877.

W. Böhm,

[3—3]

posestnik umetnega mlina.

1-3

Razglas.

C. k. okrajno sodništvo gornjegradsko objavi, da je na molbo mozirskega trga dovolilo prostovoljno prodajo njegovega tako imenovanega Weismanovega posestva, vknjiženega pod števil. 31 poprejšnjega mozirskega magistrata.

K temu posestvu vpada: zidana, z opeko krita, prostorna hiša v Mozirskem trgu št. 25 z enim nadstropijem, potem pristava, vrt, njiva, travnik in gojzd, in meri brez pašnikov 3. orale in 62 sežnjev.

Dražba se bo vršila v Mozirju

20. oktobra 1877 predpoldnem od 10—12 ure.

Izklicna cena bo 3200 fl. a. v.

Prodajalec si pridrži 14 dneven obrok za potrjenje dražbinega izida od strani občinskega in okrajnega odbora. Dražbini pogoji leže tukaj in pri tržkem uradu v Mozirju javno na ogled.

Ker je ta prodaja prostovoljna, ostanejo vknjižene pravice dotičnikov brez ozira na kupno svoto istim zagotovljene.

Gornjigrad 4. septembra 1877.

C. k. okrajni sodnik:

Pirma m. p.

1-3

Naznanilo.

Podpisani da na znanje, da je voljen pričeti 2leten tečaj za temeljit poduk v general-basu, praktičnem orgljanju in cerkvenem petju. Zahteva se pri učencih za general-bas nekoliko izurjenosti v igranju na klavir. Dotičniki se naj oglašajo do konce oktobra t. l. pri podpisanim v Mariboru.

Peregrin Manih,

stolni organist in regens chori.

1-3

Preselitev.

Štejem si v čast slavnemu občinstvu naznaniti, da sem svoj že več let obstoječi obrt roko- vičarskega blaga in izdelovanje obvez iz Tegetthofove ulice preselil v gornjo gosposko ulico hiš. št. 27, nasproti gostilnice pri „Zamorcu.“ Zahvaljujoč se za meni do sedaj skazano zaupanje in za obilno kupčijo, prosim da se mi tudi v prihodnje ohrani vse to tudi na mojem novem prostoru ter obetam imeti bogato zalogo prav dobrega blaga, po mogoče nizki ceni in hitro postrežbo.

Alojzij Buhta,

izdelovalec rokovic in obvezil
v Mariboru.

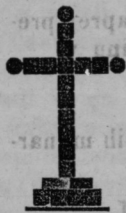
[3.-3]

DANIJEL BAKUŠ,

trgovec z železjem

v graški ulici — v CELJU — v graški ulici

priporoča svojo

veliko zalogo

z pravim zlatom pozlačenih

nagrobnih križev

potem zalogo

delov za prihranivna ognjišča (šparherde),

na dalje

ključarsko blago za razna poslopja;

vse je v lepi obliki in iz dobre robe izdelano. Narisi, potrošni proračuni, ceniki se rado in takoj depošljejo, ako se po njih želja izreče.

Isti priporoča naposled svojo

zalogo poljedelskih strojev (mašin)

posebno mlatilnic in trijerjev za čistenje zrnja, ki so res izvrstna roba in po ceni, kakor v fabriki (Clayton & Shuttleworth).